

ДОВІДКА

про консультації проекту Державної цільової економічної програми енергетичної модернізації підприємств водопостачання та водовідведення, що перебувають у державній або комунальній власності на період до 2030 року та Звіту про стратегічну екологічну оцінку

№ з/п	Уповноважений орган	Редакція частини проекту ДДП/звіту про СЕО, до якого висловлено зауваження (пропозиції)	Зауваження / пропозиція	Спосіб врахування (враховано/ не враховано/ враховано частково)	Обґрунтування
До проекту Державної цільової економічної програми енергетичної модернізації підприємств водопостачання та водовідведення, що перебувають у державній або комунальній власності на період до 2030 року (далі – проєкт Програми)					
1.	Міністерство охорони здоров'я України		Проєктом Програми не передбачено завдань і заходів, пов'язаних з впливом наслідків від реалізації Програми, стосовно безпеки та якості питної води, призначеної для споживання людиною	враховано частково	Метою проєкта Програми є <i>підвищення енергоефективності систем</i> водопостачання та водовідведення шляхом стимулювання процесу модернізації матеріально-технічної бази, підвищення їх ресурсоефективності та підтримки енергоощадності, реалізації інноваційних технічних рішень і створення економічно привабливих умов для реалізації інвестиційних проєктів. Реалізація завдань і заходів програми не впливає на якість та безпеку питної води. Вирішення питань <i>доступності, безпеки та якості питної води</i> – мета державної цільової соціальної програми «Питна вода України»
		Проєкт Програми не містить інформації щодо досліджень планів та висновків стосовно можливого впливу на життя та здоров'я населення України	враховано	В Розділі «Очікувані результати виконання Програми, визначення її ефективності» зазначено, що в результаті реалізації заходів планується досягти скорочення викидів CO ₂ - 1070 тон. Позитивний вплив зменшення викиду парникових газів на життя та здоров'я людства є загальновідомим і доведеним численними світовими дослідженнями	

№ з/п	Уповноважений орган	Редакція частини проекту ДДП/звіту про СЕО, до якого висловлено зауваження (пропозиції)	Зауваження / пропозиція	Спосіб врахування (враховано/ не враховано/ враховано частково)	Обґрунтування
			Використовуються словосполучення «нетрадиційні джерела»	Враховано	В проекті Програми та в Додатках до неї словосполучення «нетрадиційні джерела» всюди замінено на «альтернативні джерела» у відповідних відмінках
2.	Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України		У розділі «Шляхи і способи розв'язання проблеми» проекту Програми абзаци третій, п'ятнадцятий, сімнадцятий після слів «сфери водопостачання» доповнити словами «та водовідведення».	Враховано	У розділі «Шляхи і способи розв'язання проблеми» проекту Програми абзаци третій, п'ятнадцятий, сімнадцятий після слів «сфери водопостачання» доповнено словами «та водовідведення».
		Завдання 6 додатків 2 та 3 до проекту Програми доповнити заходами, що впроваджуватимуться на підприємствах системи водовідведення, та показниками їх виконання	Враховано	Завдання 6 додатків 2 та 3 до проекту Програми доповнено заходами, що впроваджуватимуться на підприємствах системи водовідведення, та показниками їх виконання.	
		вказати значення екологічного показника вказати значення екологічного показника «Зменшено викиди CO ₂ ,	Враховано	Вказані значення екологічного показника вказати значення екологічного показника «Зменшено викиди CO ₂ , тон»: 2026 р – 50; 2027 р. -100; 2028 -200; 2029 р. – 300; 2029 р – 420.	

№ з/п	Уповноважений орган	Редакція частини проекту ДДП/звіту про СЕО, до якого висловлено зауваження (пропозиції)	Зауваження / пропозиція	Спосіб врахування (враховано/ не враховано/ враховано частково)	Обґрунтування
			тон» у рядку «Всі завдання» в графі «Усього» графі «Значення показників виконання завдання» додатку 3 до проекту Програми		
до Звіту про стратегічну екологічну оцінку					
1.	Міністерство охорони здоров'я України		Не враховано ризики щодо можливого впливу на стан громадського здоров'я і навколишнього середовища під час реалізації проекту Програми	враховано	Доповнено розділ 6 наступною інформацією: У структурі загальної захворюваності населення все помітнішими стають хвороби, у виникненні яких провідна роль належить екзогенним факторам, що пов'язані з порушенням та небезпечним забрудненням довкілля. За даними ВООЗ встановлено, що 90% населення світу вдихає повітря з високими рівнями забруднення, а дев'ять з десяти людей дихають повітрям з високими концентраціями забруднюючих речовин (ВООЗ, 2018). Причому 30% випадків смерті від провідних захворювань (інсульти, рак легенів та хронічні обструктивні захворювання легенів) та 25% – від інфаркту міокарду пов'язані з впливом забруднення повітряного середовища. Найбільш виразний негативний вплив на здоров'я спостерігається серед жінок, дітей, літніх людей та малозабезпечених. Негативний вплив забруднення повітря значно посилюється несприятливими метеорологічними

№ з/п	Уповноважений орган	Редакція частини проекту ДДП/звіту про СЕО, до якого висловлено зауваження (пропозиції)	Зауваження / пропозиція	Спосіб врахування (враховано/ не враховано/ враховано частково)	Обґрунтування
					змiнами (періоди спеки, температурні інверсії), наслідком чого є збільшення кількості випадків смерті від серцево-судинних та респіраторних захворювань. Забруднення атмосферного повітря за ступенем хімічної небезпеки для людини посідає перше місце. Забруднення атмосферного повітря завдає негативних екологічних наслідків і для екосистем, чинить безпосередній вплив на рослинність і фауну, а також на якість води і ґрунту. Окремо слід зазначити про його вплив на економіку, прямі збитки для країни за рахунок неучасті померлих осіб, спричинених забрудненням атмосферного повітря у валовому внутрішньому продукті, непрямі збитки що проявляється у зниженні продуктивності праці, додаткових витратах на охорону здоров'я, втратах урожаю сільськогосподарських культур та лісових насаджень тощо. Головні забруднювачі повітря визначенні додатком 2 Порядку здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря, який затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 14 серпня 2019 року № 827. Він включає перелік хімічних речовин утворюються в процесі виробничої та іншої діяльності людини. Серед них основними є оксиди сірки та азоту (SO_x, NO_x), оксид вуглецю (CO₂) і тверді частинки (ТЧ10 і ТЧ2,5),

№ з/п	Уповноважений орган	Редакція частини проекту ДДП/звіту про СЕО, до якого висловлено зауваження (пропозиції)	Зауваження / пропозиція	Спосіб врахування (враховано/ не враховано/ враховано частково)	Обґрунтування
					на частку яких припадає близько 98% від загального обсягу викидів шкідливих речовин в атмосферу. На сьогодні наявність ризику для здоров'я від забруднення повітря не викликає сумніву, разом з тим якісні дані про кількісні ефекти впливу зустрічаються тільки внаслідок промислових аварій або значущих залпових викидів, аномальних атмосферних явищ (смог). Хронічні (постійні) впливи шкідливих хімічних речовин, присутніх в атмосферному повітрі, залишаються проблемою в оцінці ризиків і пов'язані з тим, що: концентрація атмосферних домішок надзвичайно нестабільна і залежна від метеоумов; до хвороб, у виникненні і перебігу яких забруднення повітря відіграє значущу роль, відносяться, головним чином, хвороби дихальної системи. Але ці хвороби неспецифічні і можуть викликатися іншими факторами, наприклад, курінням, або професійним впливом, значну роль при цьому може відігравати дія внутрішніх алергенів. Забруднення атмосферного повітря відіграє значну роль у формуванні захворюваності населення, впливає на громадське здоров'я загалом та онкологічну патологію зокрема. Лабораторією якості повітря ДУ «Інститут громадського здоров'я ім. О.М. Марзеєва НАМНУ» проводяться постійні дослідження щодо оцінок впливу на

№ з/п	Уповноважений орган	Редакція частини проекту ДДП/звіту про СЕО, до якого висловлено зауваження (пропозиції)	Зауваження / пропозиція	Спосіб врахування (враховано/ не враховано/ враховано частково)	Обґрунтування
					здоров'я населення рівня забруднення атмосферного повітря в багатьох регіонах України, використовуючи методичні підходи ймовірного та критеріального підходів. Дослідження стану атмосферного повітря в умовах великих промислових міст і його вплив на стан здоров'я населення, проведені державною установою «Інститут громадського здоров'я ім. О.М. Марзєєва НАМН України», показали, що населення протягом тривалого періоду піддається високому ризику розвитку онкологічних захворювань, що підтверджується і фактичними показниками рівня онкологічної патології. Соціальні втрати населення у вигляді додаткових випадків розвитку новоутворень у людей від інгаляційного впливу досліджуваних груп промислових підприємств та автотранспорту можуть становити від 9 випадків на 10 тисяч населення до п'яти випадків на 1000 осіб. Це вимагає зосередженості на адаптації та впровадженні інноваційних методичних підходів реалізації етапу управління ризиком для прийняття раціональних (природоохоронних та профілактичних) політичних рішень на місцевому, обласному та національному рівнях. Екологічні умови в цілому продовжують залишатися головним фактором розвитку патологій у населення. Високі

№ з/п	Уповноважений орган	Редакція частини проекту ДДП/звіту про СЕО, до якого висловлено зауваження (пропозиції)	Зауваження / пропозиція	Спосіб врахування (враховано/ не враховано/ враховано частково)	Обґрунтування
					рівні пилу, газів та аерозолів у повітрі детермінують пріоритетне місце патології органів дихання. Реальна загроза здоров'ю населення поглиблюється одночасним забрудненням довкілля великою кількістю шкідливих хімічних речовин від стаціонарних і пересувних джерел. Загроза здоров'ю населення посилюється одночасним забрудненням довкілля речовинами з синергізмом шкідливої дії. На сьогодні абсолютно точно доведено безпосередню залежність здоров'я населення України тієї чи іншої території від якості навколишнього середовища. Здоров'я людини можна назвати одним із основних екологічних критеріїв якості навколишнього середовища. Для людини несприятливими є забруднення будь-якого із компонентів навколишнього середовища. Екологічні проблеми тісно пов'язані з антропогенною діяльністю, що в свою чергу сприяє погіршенню стану здоров'я людини.
		Пункт 2.7 розділу 2	Звіт про СЕО не містить інформації щодо досліджень планів та висновків стосовно можливого впливу на життя та здоров'я населення України	враховано	У структурі загальної захворюваності населення все помітнішими стають хвороби, у виникненні яких провідна роль належить екзогенним факторам, що пов'язані з порушенням та небезпечним забрудненням довкілля. За даними ВООЗ встановлено, що 90% населення світу вдихає повітря з високими рівнями забруднення, а дев'ять з десяти людей дихають повітрям з високими

№ з/п	Уповноважений орган	Редакція частини проекту ДДП/звіту про СЕО, до якого висловлено зауваження (пропозиції)	Зауваження / пропозиція	Спосіб врахування (враховано/ не враховано/ враховано частково)	Обґрунтування
			Доповнити пункт 2.7 розділу 2 Звіту інформацією щодо поточного та ретроспективного аналізу імовірного впливу факторів навколишнього середовища, у тому числі і змін клімату, на стан здоров'я населення, а також прогнозними даними щодо стану здоров'я населення, якщо проєкт НПЕК не буде затверджено		концентраціями забруднюючих речовин (ВООЗ, 2018). Причому 30% випадків смерті від провідних захворювань (інсульт, рак легенів та хронічні обструктивні захворювання легенів) та 25% – від інфаркту міокарду пов'язані з впливом забруднення повітряного середовища. Найбільш виразний негативний вплив на здоров'я спостерігається серед жінок, дітей, літніх людей та малозабезпечених. Негативний вплив забруднення повітря значно посилюється несприятливими метеорологічними змінами (періоди спеки, температурні інверсії), наслідком чого є збільшення кількості випадків смерті від серцево-судинних та респіраторних захворювань. Забруднення атмосферного повітря за ступенем хімічної небезпеки для людини посідає перше місце. Забруднення атмосферного повітря завдає негативних екологічних наслідків і для екосистем, чинить безпосередній вплив на рослинність і фауну, а також на якість води і ґрунту. Окремо слід зазначити про його вплив на економіку, прямі збитки для країни за рахунок неучасті померлих осіб, спричинених забрудненням атмосферного повітря у валовому внутрішньому продукті, непрямі збитки що проявляється у зниженні продуктивності праці, додаткових витратах на охорону здоров'я, втратах урожаю

№ з/п	Уповноважений орган	Редакція частини проекту ДДП/звіту про СЕО, до якого висловлено зауваження (пропозиції)	Зауваження / пропозиція	Спосіб врахування (враховано/ не враховано/ враховано частково)	Обґрунтування
					сільськогосподарських культур та лісових насаджень тощо. Головні забруднювачі повітря визначенні додатком 2 Порядку здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря, який затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 14 серпня 2019 року № 827. Він включає перелік хімічних речовин утворюються в процесі виробничої та іншої діяльності людини. Серед них основними є оксиди сірки та азоту (SO_x, NO_x), оксид вуглецю (CO₂) і тверді частинки (ТЧ10 і ТЧ2,5), на частку яких припадає близько 98% від загального обсягу викидів шкідливих речовин в атмосферу. Спостереження на стаціонарних постах проводяться гідрометеорологічною службою у 39 містах та на 129 постах базової мережі. Якість атмосферного повітря визначається за 22 показниками, включаючи 8 важких металів. Однак на теперішній час в населених пунктах України не контролюються концентрації озону, ТЧ2,5 і ТЧ10 (PM_{2,5} і PM₁₀), які є широко розповсюдженими чинниками, що впливають на стан здоров'я населення. Другою за розгалуженістю системою моніторингових спостережень за станом атмосферного повітря є територіальні підрозділи Міністерства охорони

				здоров'я України профілактичного спрямування – обласні центри контролю та профілактики хвороб (далі – ЦКПХ). Для оцінки забрудненості атмосферного повітря використано комплексний індекс забрудненості атмосферного повітря (далі - КІЗА), при розрахунку якого враховано 5 основних забруднювачів (SO₂, NO_x, CO₂, пил, сажа), що досліджуються в атмосферному повітрі, як на стаціонарних постах гідрометеорологічної служби, так і пересувними постами обласних лабораторних центрів за максимально разовими показниками. Розрахунок КІЗА заснований на принципі, що на рівні ГДК усі шкідливі речовини характеризуються однаковим впливом на людину, і при подальшому збільшенні концентрації ступінь їхньої шкідливості зростає з різною швидкістю, що залежить від класу небезпеки речовини. На даний час це є єдиний доступний інструмент за допомогою якого можливо оцінити вплив забруднення атмосферного повітря на захворюваність населення відповідної території. Аналіз поширеності за двома групами нозологій показав що хвороби кровообігу зростають з темпом приросту 10-15% щорічно, що в принципі є світовою тенденцією. Що стосується хвороб органів дихання то з 2000 по 2015 рік року вони практично залишились на тому самому рівні. Тут необхідно врахувати, що міста Дніпро, Запоріжжя, Кривий Ріг є потужними індустріальними центрами металургії, підприємства якої є основними стаціонарними забруднювачами атмосфери. За цей час певна кількість металургійних підприємств удосконалили свої системи пиле-газо очистки, а деякі з них припинили свою діяльність, тобто їхній вплив на стан забруднення атмосферного повітря суттєво знизився, натомість роль автомобільного транспорту суттєво виросла, тим більш що у всіх цих містах

№ з/п	Уповноважений орган	Редакція частини проекту ДДП/звіту про СЕО, до якого висловлено зауваження (пропозиції)	Зауваження / пропозиція	Спосіб врахування (враховано/ не враховано/ враховано частково)	Обґрунтування
					відсутні окружні дороги для переадресації транзитного автомобільного транспорту. Загальний рівень забруднення атмосферного повітря в Україні за ІЗА у 2021 році становив 7,1 і оцінювався, як високий. Порівняно з попереднім роком він майже не змінився (було – 7,0). Значення індексу забруднення атмосферного повітря у 2021 році для міст України, де проводять спостереження гідрометеорологічні організації, наведено у таблиці. Індекс забруднення атмосферного повітря міст України у 2021 році

№ з/п	Уповноважений орган	Редакція частини проекту ДДП/звіту про СЕО, до якого висловлено зауваження (пропозиції)	Зауваження / пропозиція	Спосіб врахування (враховано/ не враховано/ враховано частково)	Обґрунтування		
					№ з/п	Місто	ІЗА
					1.	Маріуполь	15,7
					2.	Кам'янське	14,7
					3.	Дніпро	12,8
					4.	Одеса	12,5
					5.	Кривий Ріг	12,1
					6.	Київ	8,6
					7.	Миколаїв	8,5
					8.	Запоріжжя	8,0
					9.	Херсон	7,8
					10.	Кременчук	7,5
					11.	Черкаси	7,4
					12.	Луцьк	7,3
					13.	Львів	7,2
					14.	Краматорськ	7,0
					15.	Вінниця	6,8
					16.	Рівне	6,8
					17.	Суми	6,8
					18.	Рубіжне	5,9
					19.	Слов'янськ	5,8
					20.	Сєверодонецьк	5,7
					21.	Полтава	5,4
					22.	Лисичанськ	5,1

№ з/п	Уповноважений орган	Редакція частини проекту ДДП/звіту про СЕО, до якого висловлено зауваження (пропозиції)	Зауваження / пропозиція	Спосіб врахування (враховано/ не враховано/ враховано частково)	Обґрунтування																																																			
					<table border="1"> <tr><td>23.</td><td>Ужгород</td><td>4,8</td></tr> <tr><td>24.</td><td>Кропивницький</td><td>4,3</td></tr> <tr><td>25.</td><td>Біла Церква</td><td>4,3</td></tr> <tr><td>26.</td><td>Тернопіль</td><td>4,2</td></tr> <tr><td>27.</td><td>Житомир</td><td>4,2</td></tr> <tr><td>28.</td><td>Хмельницький</td><td>3,7</td></tr> <tr><td>29.</td><td>Чернігів</td><td>3,6</td></tr> <tr><td>30.</td><td>Івано-Франківськ</td><td>3,5</td></tr> <tr><td>31.</td><td>Олександрія</td><td>3,5</td></tr> <tr><td>32.</td><td>Українка</td><td>3,5</td></tr> <tr><td>33.</td><td>Харків</td><td>3,4</td></tr> <tr><td>34.</td><td>Світловодськ</td><td>3,2</td></tr> <tr><td>35.</td><td>Обухів</td><td>3,2</td></tr> <tr><td>36.</td><td>Бровари</td><td>3,1</td></tr> <tr><td>37.</td><td>Чернівці</td><td>3,0</td></tr> <tr><td>38.</td><td>Ізмаїл</td><td>2,8</td></tr> <tr><td>39.</td><td>Горішні Плавні</td><td>2,0</td></tr> </table> Рівень низький при ІЗА менше 5,0; підвищений – при ІЗА від 5,0 до 7,0; високий – при ІЗА від 7,0 до 14,0; дуже високий – при ІЗА від 14,0 та вище. На сьогодні наявність ризику для здоров'я від забруднення повітря не викликає сумніву, разом з тим якісні дані про кількісні ефекти впливу зустрічаються тільки внаслідок промислових аварій або значущих залпових викидів, аномальних атмосферних явищ (смог).	23.	Ужгород	4,8	24.	Кропивницький	4,3	25.	Біла Церква	4,3	26.	Тернопіль	4,2	27.	Житомир	4,2	28.	Хмельницький	3,7	29.	Чернігів	3,6	30.	Івано-Франківськ	3,5	31.	Олександрія	3,5	32.	Українка	3,5	33.	Харків	3,4	34.	Світловодськ	3,2	35.	Обухів	3,2	36.	Бровари	3,1	37.	Чернівці	3,0	38.	Ізмаїл	2,8	39.	Горішні Плавні	2,0
23.	Ужгород	4,8																																																						
24.	Кропивницький	4,3																																																						
25.	Біла Церква	4,3																																																						
26.	Тернопіль	4,2																																																						
27.	Житомир	4,2																																																						
28.	Хмельницький	3,7																																																						
29.	Чернігів	3,6																																																						
30.	Івано-Франківськ	3,5																																																						
31.	Олександрія	3,5																																																						
32.	Українка	3,5																																																						
33.	Харків	3,4																																																						
34.	Світловодськ	3,2																																																						
35.	Обухів	3,2																																																						
36.	Бровари	3,1																																																						
37.	Чернівці	3,0																																																						
38.	Ізмаїл	2,8																																																						
39.	Горішні Плавні	2,0																																																						

№ з/п	Уповноважений орган	Редакція частини проекту ДДП/звіту про СЕО, до якого висловлено зауваження (пропозиції)	Зауваження / пропозиція	Спосіб врахування (враховано/ не враховано/ враховано частково)	Обґрунтування
					Хронічні (постійні) впливи шкідливих хімічних речовин, присутніх в атмосферному повітрі, залишаються проблемою в оцінці ризиків і пов'язані з тим, що: концентрація атмосферних домішок надзвичайно нестабільна і залежна від метеоумов; до хвороб, у виникненні і перебігу яких забруднення повітря відіграє значущу роль, відносяться, головним чином, хвороби дихальної системи. Але ці хвороби неспецифічні і можуть викликатися іншими факторами, наприклад, курінням, або професійним впливом, значну роль при цьому може відігравати дія внутрішніх алергенів. Забруднення атмосферного повітря відіграє значну роль у формуванні захворюваності населення, впливає на громадське здоров'я загалом та онкологічну патологію зокрема. Погіршення стану навколишнього середовища порушує пристосувальні реакції організму, що негативно відображається на здоров'ї населення. Так до основних негативних впливів довкіллі на стан здоров'я належить забрудненість питної води, атмосферного повітря, збільшення кількості хімікатів, радіація, виснаження ґрунтів для сільського господарства та багато інших екологічних проблем. Покращуючи стан якості питної води за органолептичними, фізико-хімічними та

№ з/п	Уповноважений орган	Редакція частини проекту ДДП/звіту про СЕО, до якого висловлено зауваження (пропозиції)	Зауваження / пропозиція	Спосіб врахування (враховано/ не враховано/ враховано частково)	Обґрунтування
					санітарнотоксикологічними показниками (з 2015 по 2020 рік по % нестандартних проб якості води підвищилась в міській місцевості з 12,4 % до 16,8%, а в сільській місцевості з 22,5% до 26,9%) це має позитивний вплив на стан організму людини, оскільки питна вода впливає на всі фізіологічні та біохімічні процеси що відбуваються в організмі. Згідно з свідченнями ВООЗ забруднення атмосферного повітря призводить до збільшення рівня захворюваності та смертності у світі. Серед захворювань 80% хвороб залежать від якості повітря. Кожного року від забрудненого повітря, завчасно помирає близько мільйона людей. На жаль, на сьогоднішній день люди, що проживають в містах, дихають повітрям насиченим пилом та отруйними сполуками хімічних речовин. Виявлено, що підвищена концентрація небезпечних речовин у повітрі призводить не лише до захворювань органів дихання, але й серцево-судинної системи та появи алергічних захворювань. Основними захворюваннями, що спричинені забрудненим атмосферним повітрям є бронхіальна астма, ішемічна хвороба серця та алергічний риніт. Людству необхідно задовольняти потреби нинішнього покоління таким чином, щоб не ставити під загрозу можливість задоволення потреб майбутніх поколінь. Це в свою чергу допоможе створити умови, які будуть

№ з/п	Уповноважений орган	Редакція частини проекту ДДП/звіту про СЕО, до якого висловлено зауваження (пропозиції)	Зауваження / пропозиція	Спосіб врахування (враховано/ не враховано/ враховано частково)	Обґрунтування
					корисними для людини у забезпеченні її міцного здоров'я та ліквідації хвороб. Екологічні умови в цілому продовжують залишатися головним фактором розвитку патологій у населення. Високі рівні пилу, газів та аерозолів у повітрі детермінують пріоритетне місце патології органів дихання. Реальна загроза здоров'ю населення поглиблюється одночасним забрудненням довкілля великою кількістю шкідливих хімічних речовин від стаціонарних і пересувних джерел. Загроза здоров'ю населення посилюється одночасним забрудненням довкілля речовинами з синергізмом шкідливої дії.
		Розділ 5	В останньому абзаці не визначено, який Національний план та план реалізації мають на увазі	Враховано	Абзац викладено у такій редакції: Шляхи врахування зобов'язань під час підготовки документа державного планування полягають у встановленні проектом Програми цільових показників, які визначені з урахуванням зобов'язань, національних та міжнародних документів, регуляторних актів тощо на конкурентних та ринкових засадах з урахуванням кращих світових практик з дотриманням політик та стратегій розвитку, що мають у своїй основі соціальну відповідальність та збереження навколишнього природного середовища.
		Розділ 6	Не містить інформації щодо опису можливих		Лабораторією якості повітря ДУ «Інститут громадського здоров'я ім. О.М. Марзєєва НАМНУ»

№ з/п	Уповноважений орган	Редакція частини проекту ДДП/звіту про СЕО, до якого висловлено зауваження (пропозиції)	Зауваження / пропозиція	Спосіб врахування (враховано/ не враховано/ враховано частково)	Обґрунтування
			наслідків для довкілля, у тому числі здоров'я населення у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових.		проводяться постійні дослідження щодо оцінок впливу на здоров'я населення рівня забруднення атмосферного повітря в багатьох регіонах України, використовуючи методичні підходи ймовірнісного та критеріального підходів. Дослідження стану атмосферного повітря в умовах великих промислових міст і його вплив на стан здоров'я населення, проведені державною установою «Інститут громадського здоров'я ім. О.М. Марзєєва НАМН України», показали, що населення протягом тривалого періоду піддається високому ризику розвитку онкологічних захворювань, що підтверджується і фактичними показниками рівня онкологічної патології. Соціальні втрати населення у вигляді додаткових випадків розвитку новоутворень у людей від інгаляційного впливу досліджуваних груп промислових підприємств та автотранспорту можуть становити від 9 випадків на 10 тисяч населення до п'яти випадків на 1000 осіб. Це вимагає зосередженості на адаптації та впровадженні інноваційних методичних підходів реалізації етапу управління ризиком для прийняття раціональних (природоохоронних та профілактичних) політичних рішень на місцевому, обласному та національному рівнях. Екологічні умови в цілому продовжують залишатися головним фактором розвитку патологій у населення. Високі

№ з/п	Уповноважений орган	Редакція частини проекту ДДП/звіту про СЕО, до якого висловлено зауваження (пропозиції)	Зауваження / пропозиція	Спосіб врахування (враховано/ не враховано/ враховано частково)	Обґрунтування
					рівні пилу, газів та аерозолів у повітрі детермінують пріоритетне місце патології органів дихання. Реальна загроза здоров'ю населення поглиблюється одночасним забрудненням довкілля великою кількістю шкідливих хімічних речовин від стаціонарних і пересувних джерел. Загроза здоров'ю населення посилюється одночасним забрудненням довкілля речовинами з синергізмом шкідливої дії. На сьогодні абсолютно точно доведено безпосередню залежність здоров'я населення України тієї чи іншої території від якості навколишнього середовища. Здоров'я людини можна назвати одним із основних екологічних критеріїв якості навколишнього середовища. Для людини несприятливими є забруднення будь-якого із компонентів навколишнього середовища. Екологічні проблеми тісно пов'язані з антропогенною діяльністю, що в свою чергу сприяє погіршенню стану здоров'я людини. Здоров'я людини не лише залежить від внутрішніх факторів. Більшу роль слід віднести зовнішнім факторам, оскільки стан здоров'я людини на 50% складається від способу життя, на 20% від спадковості, на 10% від медичного обслуговування, та на 20 % від стану довкілля. В умовах пристосування організму до навколишнього середовища, людський організм володіє стійкістю до холоду

№ з/п	Уповноважений орган	Редакція частини проекту ДДП/звіту про СЕО, до якого висловлено зауваження (пропозиції)	Зауваження / пропозиція	Спосіб врахування (враховано/ не враховано/ враховано частково)	Обґрунтування
					і спеки, ран та отрут, страхів і нервових потрясінь, голоду та захворювань.
		По тексту Звіту	Використовується словосполучення «поводження з відходами» 3	Враховано	Словосполучення «поводження з відходами» у всіх відмінках замінено на словосполучення «управління відходами»
		По тексту Звіту	Використовуються словосполучення «нетрадиційні джерела»	Враховано	Словосполучення «нетрадиційні джерела» у всіх відмінках замінено на словосполучення «відновлювальні джерела»
		Розділ 7	Посилання на Закон України «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення».	Враховано	Абзац виключено
2.	Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України	Розділ 2	Пропонується доповнити інформацією щодо ландшафту, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини.	Враховано	Розділ 2 доповнено інформацією: 2.9. Інфраструктура, матеріальні активи, заклади культури. Житловий фонд України у 2020 році становив 1014,8 млн м², з яких майже дві третини – міський житловий фонд, понад третину – сільський. Водночас обладнання житлового фонду не задовольняє всі побутові потреби населення. Зокрема водопроводом у містах обладнано 78,2% усього житлового фонду (у сільській місцевості – 38,6%),

№ з/п	Уповноважений орган	Редакція частини проекту ДДП/звіту про СЕО, до якого висловлено зауваження (пропозиції)	Зауваження / пропозиція	Спосіб врахування (враховано/ не враховано/ враховано частково)	Обґрунтування
					каналізацією – 77,1% (у сільській місцевості – 34,8%), опаленням – 78,6% (у сільській місцевості – 55,5%), газом – 81,5% (у сільській місцевості – 83,2%), гарячим водопостачанням – 61,0% у сільській місцевості – 25,2%). В 2020 році в державі налічувалось майже 45,6 тис. ветхих та 17,3 тис. аварійних житлових будинків. В результаті процесів децентралізації в державі відбувається оптимізація мережі закладів, які надають соціальні послуги населенню. Зокрема у 2022 році кількість закладів дошкільної освіти становила 13,9 тис. (на 6,7% менше порівняно з 2016 роком), закладів загальної середньої освіти – 13,0 тис. (на 23,1% менше порівняно з 2016 роком), закладів професійної (професійно-технічної) освіти – 670 одиниць (на 14,9% менше порівняно з 2016 роком), закладів вищої та фахової передвищої освіти – 630 одиниць (на 4,1% менше порівняно з 2016 роком). Зменшилась також і кількість закладів сфери культури. Зокрема кількість бібліотек у 2022 році становила 13,5 тис. (на 20,5% менше порівняно з 2016 роком), клубних закладів – 16,4 тис. (на 4,1% менше порівняно з 2016 роком). Також в державі налічувалось 112 театрів, 574 музеї. Спортивна інфраструктура у 2021 році налічувала 934 стадіони з трибунами на 1500 місць і більше, 35,7 тис. спортивних майданчиків, 11,3 тис. футбольних полів, 52

№ з/п	Уповноважений орган	Редакція частини проекту ДДП/звіту про СЕО, до якого висловлено зауваження (пропозиції)	Зауваження / пропозиція	Спосіб врахування (враховано/ не враховано/ враховано частково)	Обґрунтування
					лижні бази, 639 басейнів, 14,1 тис. спортивних залів площею не менше 162 м². До початку воєнного вторгнення росії в Україну в державі налічувалось щонайменше 38 курортних територій на Чорноморському узбережжі Миколаївської, Одеської та Херсонської областей (16 курортів); на узбережжі Азовського моря (2); в гірських та передгірських районах Закарпатської, Івано-Франківської та Львівської областей (12); в курортних зонах Вінницької, Донецької, Київської, Полтавської та Харківської областей Загальна довжина автомобільних доріг державного та місцевого значення в Україні становить 169 тис. км. За програмою «Велике будівництво» у 2020 р. було оновлено або побудовано понад 6,5 тис. км автошляхів, а у 2021 р. – понад 7 тис. км доріг різного значення. Експлуатаційна залізнична мережа України є однією з найбільших у Європі та досягає 21,6 тис. км (у т. ч. тимчасово окуповані території, мережа яких на сьогодні не експлуатується), загальна експлуатаційна довжина електрифікованих колій (у т. ч. тимчасово окуповані території, мережа яких на сьогодні не експлуатується) – 10,3 тис. км. На території України в Чорноморсько-Азовському басейні та дельті Дунаю розташовано 18 морських портів, у т. ч. 13 – на материковій частині (Рені, Ізмаїл, Усть-

№ з/п	Уповноважений орган	Редакція частини проекту ДДП/звіту про СЕО, до якого висловлено зауваження (пропозиції)	Зауваження / пропозиція	Спосіб врахування (враховано/ не враховано/ враховано частково)	Обґрунтування
					Дунайськ, Білгород-Дністровський, Чорноморськ, Одеса, Південний, Миколаїв, Ольвія, Херсон, Скадовськ, Бердянськ, Маріуполь), з яких 3 – заблоковані внаслідок війни, а 3 – перебувають на тимчасово окупованих територіях в Донецькій, Запорізькій та Херсонській областях, і 5 – на тимчасово окупованій території АР Крим (Керч, Севастополь, Феодосія, Ялта та Євпаторія). Внаслідок воєнної агресії росії в Україні функціонує лише 7 портів. В Україні налічується 20 цивільних аеропортів, які рівномірно розташовані по всій території країни. Проте через воєнні дії жоден аеропорт не здійснює пасажирських перевезень. До початку війни в Україні у сфері виробництва електроенергії функціонувало: 4 атомні електростанції; 15 теплоелектростанцій, 2 з яких залишилися на непідконтрольній території; 43 ТЕЦ, 10 з яких знаходяться на непідконтрольній території; основу гідроенергетики України становить каскад з 6 великих ГЕС на Дніпрі (у 2023 році російські агресори зруйнували Каховську ГЕС), а також Ташлицька ГАЕС на річці Південний Буг. Всього функціонувало 8 ГЕС та 3 ГАЕС. Загальна кількість котельнь, які експлуатувалися підприємствами комунальної теплоенергетики України у 2021 році становить 20,1 тис. одиниць.

№ з/п	Уповноважений орган	Редакція частини проекту ДДП/звіту про СЕО, до якого висловлено зауваження (пропозиції)	Зауваження / пропозиція	Спосіб врахування (враховано/ не враховано/ враховано частково)	Обґрунтування
		Розділ 2	Доповнити інформацією про прогнозні зміни стану довкілля, якщо документ державного планування не буде затверджено	Враховано	Розділ 2 доповнено інформацією: <u>Прогнозні зміни стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, якщо документ державного планування не буде затверджено</u> У разі незатвердження Програми ризик погіршення екологічної ситуації в країні та його негативного впливу на здоров'я населення може зрости. Не затвердження Програми може спричинити до того, що залишаться невирішеними проблеми із: формування інноваційного середовища зростання енергетичної ефективності підприємств водопостачання та водовідведення; - підвищення інституційної спроможності підприємств сфери водопостачання та водовідведення; - гідравлічна оптимізація мереж водопостачання та водовідведення; - заміна неефективного обладнання систем водопостачання та водовідведення; - автоматизація та диспетчеризація виробничих процесів підготовки та транспортування питної води, відведення та очищення стічних вод; - впровадження енерго та ресурсозбарігаючих технологій в сфері водопостачання та водовідведення; - впровадження систем виробництва теплової та

№ з/п	Уповноважений орган	Редакція частини проекту ДДП/звіту про СЕО, до якого висловлено зауваження (пропозиції)	Зауваження / пропозиція	Спосіб врахування (враховано/ не враховано/ враховано частково)	Обґрунтування
					електричної енергії для власних потреб з відновлювальних джерел на об'єктах водопостачання та водовідведення; - впровадження системи управління енергетичною модернізацією підприємств водопостачання та водовідведення. - державної допомоги виробникам енергоефективного обладнання та матеріалів. Це не дозволить забезпечити поступальний рух у напрямі відновлення та сталого розвитку на засадах збереження та охорони довкілля, а також покращенню здоров'я населення. Зокрема: – зростатимуть викиди забруднюючих речовин та парникових газів в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення; – не відбуватиметься розвиток альтернативних джерел енергії на території країни; – погіршиться якість водних ресурсів та доступність до питної води через зростання забруднення поверхневих вод внаслідок руйнації гідротехнічних споруд (особливо в південних та східних регіонах країни); – фізичний знос мереж централізованого водопостачання та водовідведення в переважній більшості територіальних громад країни спричинятиме значні витоки

№ з/п	Уповноважений орган	Редакція частини проекту ДДП/звіту про СЕО, до якого висловлено зауваження (пропозиції)	Зауваження / пропозиція	Спосіб врахування (враховано/ не враховано/ враховано частково)	Обґрунтування
					й втрати води, а також потрапляння стічних вод в ґрунти і поверхневі води; – зменшуватиметься родючість ґрунтів через їх забруднення вибухонебезпечними об'єктами, утворення несанкціонованих сміттєзвалищ та недосконалу систему управління відходами на місцевому рівні, а також внаслідок зруйнованих та зношених меліоративні системи; – погіршуватиметься стан здоров'я населення оскільки вона має пряму залежність від стану навколишнього середовища.
		Розділ 6 та 7	Рекомендуємо зазначити, яким чином впливатиме реалізація Проекту на території Смарагдової мережі та описати, які заходи заплановано вжити для зменшення або запобігання впливу на території Смарагдової мережі	Враховано	Розділ 6 та 7 доповнено: Вплив на біорізноманіття та природоохоронні території. Природні території та об'єкти, які зберігають біорізноманіття, включають території та об'єкти природно-заповідного фонду, їх функціональні та охоронні зони, території, зарезервовані з метою наступного заповідання, території та об'єкти екомережі, території Смарагдової мережі, водно-болотні угіддя міжнародного значення, біосферні резервати програми ЮНЕСКО «Людина і біосфера», об'єкти всесвітньої спадщини ЮНЕСКО». Реалізація Програми не впливатиме на біорізноманіття та території і об'єкти природно-заповідного фонду, їх функціональні та охоронні зони, території, зарезервовані з метою наступного заповідання, території та об'єкти

№ з/п	Уповноважений орган	Редакція частини проекту ДДП/звіту про СЕО, до якого висловлено зауваження (пропозиції)	Зауваження / пропозиція	Спосіб врахування (враховано/ не враховано/ враховано частково)	Обґрунтування
					екомережі, території Смарагдової мережі, водно-болотні угіддя міжнародного значення, біосферні резервати програми ЮНЕСКО «Людина і біосфера», об'єкти всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Для запобігання ймовірних негативних наслідків під час будівництва або модернізації існуючих об'єктів енергетичного комплексу передбачається обов'язкове проведення оцінки впливу на довкілля згідно з чинним законодавством.